

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Лоханова Н. О.

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аудит і аналіз основних засобів (на прикладі
ТОВ «Цемент»»
(назва теми)

Виконавець:

студентка центру заочної форми навчання
групи М-2

Чобану Катерина Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Семенова Катерина Данилівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	6
1.1. Сутність, класифікація та оцінка основних засобів.....	6
1.2. Методи амортизації основних засобів.....	12
1.3. Документальне оформлення операцій з основними засобами....	17
1.4. Міжнародний досвід обліку основних засобів.....	23
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЦЕМЕНТ».....	28
2.1. Загальна організаційна характеристика підприємства ТОВ «Цемент» та його облікова політика.....	28
2.2. Облік надходження основних засобів ТОВ «Цемент».....	33
2.3. Облік амортизації та вибуття основних засобів на ТОВ «Цемент».....	36
2.4. Аудит основних засобів на підприємстві та напрямки його удосконалення.....	38
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «ЦЕМЕНТ».....	48
3.1. Аналіз показників діяльності підприємства.....	48
3.2. Аналіз стану, руху та ефективності використання основних засобів.....	55
3.3. Використання регресійно-кореляційного аналізу для пошуку шляхів підвищення ефективності використання основних засобів ТОВ «Цемент».....	60
ВИСНОВКИ	67
Список використаних джерел	70
Додатки	75

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку бухгалтерського обліку відсутня єдина система фінансового, податкового та управлінського обліку. Зокрема, облік основних засобів будується за різними системами. Основні засоби становлять матеріально-технічну базу будь-якого виробництва, вони характеризують виробничу потужність підприємства. Недостатнє теоретичне та методологічне обґрунтування визначення сутності, класифікації, оцінки, нарахування амортизації та відображення витрат з ремонту, реконструкції, модернізації та списання основних засобів є причиною появи проблем обліку основних засобів.

Слід відмітити, що ця проблема посилюється в умовах переходу України до Міжнародних стандартів фінансової звітності, так як наприкінці 2017 року було ухвалено концептуальні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та прийнято новий Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1, с. 74].

Актуальність теми обліку, аудиту та аналізу основних засобів підприємства і ефективного управління ними зумовлена тим, що стан та рух основних засобів впливають на конкурентоспроможність підприємства та його фінансові результати. Правильна організація обліку й аудиту основних засобів, доцільне використання методів та прийомів їх аналізу є необхідною умовою для підтримання рівня ефективної діяльності підприємства.

Незважаючи на вагомі дослідження та напрацювання, існує багато дискусійних питань щодо обліку основних засобів, які потребують вирішення. Саме тому вони є предметом досліджень багатьох українських та зарубіжних вчених. Серед них О. В. Басенко, М. Т. Білуха, М. І. Бондарь, Ф. Ф. Бутинець, О. Ф. Вербило, Н. П. Войнаренко, І. В. Войтенко, О. П. Гаценко, Ю. Є. Глинський, С. Ф. Голов, О. І. Єрмак, М. М. Завгородній, М. М. Зюков, О. В. Зінкевич, В. С. Лень, Н. М. Малюга, М. В. Півторак, В. В. Сопко, Д. Г. Тростенюк, І. В. Шкурат та інші.

З моменту введення в дію Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, П(с)БО та змін до них, за якими підприємства України ведуть бухгалтерський облік, пройшло немало часу, і це дало змогу виявити їх недоліки та переваги. До переваг можна зарахувати узгодженість Плану рахунків з фінансовою звітністю, регламентацію основних ділянок обліку окремими П(с)БО, які надають змогу при його веденні використовувати різні варіанти й кожному підприємству обирати найефективніші для нього методи. Серед недоліків можна виділити трудомісткість трансформаційних процесів, низку законодавчих актів, які написані важкодоступною мовою і є не досить зрозумілими для практикуючих бухгалтерів [2, с. 291].

Метою дослідження є вивчення теоретичних, методичних та практичних питань організації обліку, аудиту та аналізу стану і ефективності використання основних засобів на підприємстві, розробка шляхів їх удосконалення.

Виходячи з цього, у роботі сформовано такі **завдання**:

- визначення сутності основних засобів, розкриття класифікації та методів їх оцінки;
- розкриття видів та способів амортизації основних засобів;
- розкриття питань, пов'язаних з обліком основних засобів за міжнародним досвідом;
- визначення особливостей обліку стану та руху основних засобів на підприємстві, шляхів подальшого розвитку системи обліку, аудиту та їх аналізу;
- проведення аналізу основних показників діяльності підприємства та ефективності використання основних засобів;
- проведення регресійно-кореляційного аналізу ефективності використання основних засобів;
- розробка комплексу заходів для покращення методики обліку, аудиту та аналізу основних засобів;
- узагальнення результатів дослідження.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку та управління основними засобами на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання обліку, аудиту та аналізу основних засобів ТОВ «Цемент».

У кваліфікаційній роботі використовувались такі **методи дослідження**: порівняння, тобто встановлення відмінностей між поняттями основних засобів з точки зору різних вчених, також для зіставлення даних фінансової звітності підприємства у динаміці років, узагальнення, тобто вивчення загального поняття, висвітлення головного, основного, аналіз – для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи, синтез – для з'єднання окремих сторін предмету в єдине ціле, узагальнення розрізнених аспектів методики обліку, методи аналізу динаміки, аналізу структури, моделювання, графічний і табличний методи.

Інформаційною базою дослідження є вітчизняні законодавчі та нормативні акти, а саме положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», Податковий Кодекс України, План рахунків бухгалтерського обліку, методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали монографій, а також облікові реєстри, фінансова звітність ТОВ «Цемент».

Апробація результатів дослідження. Чобану К. І. Особливості проведення інвентаризації основних засобів. *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неіндустріального суспільства*. Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 31 жовтня 2019 р.). Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження обліку, аудиту та аналізу основних засобів ТОВ «Цемент» встановлено, що під основними засобами розуміються матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва, строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік), які переносять свою вартість на готову продукцію частинами у міру зносу. Встановлено основні класифікації основних засобів та методи нарахування амортизації.

Основними документами з надходження основних засобів є видаткова накладна, наказ про введення в експлуатацію, який оформлюється актом приймання-передачі основних засобів, з вибуття – акт огляду технічного стану обладнання, акт на списання об'єкту основних засобів.

Головним напрямком діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Цемент» є виробництво цементу найновішим енергоощадним та екологічно безпечним сухим способом та його реалізація. Підприємство є платником податку на прибуток, податку на додану вартість.

На підприємстві повністю автоматизовано бухгалтерський облік і використовуються програми «1С:Підприємство» версії 7.7. та «М.Е.Дос.».

Порядок організації бухгалтерського обліку визначено наказом про облікову політику, у якому встановлено строки проведення інвентаризації, строки корисного використання основних засобів, методи нарахування амортизації та інше. Підприємство використовує прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів. Також підприємство використовує свій розгалужений План рахунків.

Для обліку операцій з надходження та вибуття основних засобів використовуються рахунки 1, 6, 8 та 9 класів відповідно до робочого Плану рахунків ТОВ «Цемент». Для узагальнення інформації з основних засобів підприємство використовує рахунок 1.0 «Основні засоби».

За результатами дослідження обліку основних засобів на підприємстві встановлено, що проблемами організації обліку основних засобів підприємства є неправильне визначення первісної вартості основних засобів, невірне відображення суми нарахованої амортизації по деяким об'єктам, невірне оформлення актів приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих та модернізованих об'єктів.

Підприємству рекомендовано розробити нову редакцію Наказу про облікову політику підприємства, так як у ньому вказані застарілі норми щодо вартісного критерію для віднесення об'єктів до складу основних засобів, ввести автоматизовану інвентарну картотеку для проведення аналізу основних засобів, перевірки суми нарахованого зносу; при використанні типових форм обліку основних засобів заповнювати повні реквізити. Це дасть змогу правильно відображати всі об'єкти основних засобів. Також рекомендовано проаналізувати та використовувати різні методи нарахування амортизації для різних груп основних засобів, а саме, кумулятивний метод можна використовувати до основних засобів, які зношуються більше в перші роки експлуатації, та до об'єктів зі швидким моральним зносом, наприклад, інформаційно-обчислювальної техніки.

Проведений аналіз основних засобів ТОВ «Цемент» показав, що активи підприємства за досліджуваний період зменшились внаслідок зменшення такого розділу активів як необоротні активи. У коштах підприємства відбувся перерозподіл у сторону збільшення у структурі оборотних коштів, що в свою чергу було обумовлено зростанням як по вартості, так і по структурі величини запасів підприємства.

Підприємство здійснює свою діяльність зі збитками, при цьому майно формується за рахунок запозичених джерел. Отже ТОВ «Цемент» знаходиться у кризовому стані, є фінансово залежним від позикового капіталу. Рентабельність продажу від операційної діяльності зменшилась за звітний період.

Термін оновлення основних засобів показує, що якщо підприємство буде притримуватись політики оновлення основних засобів 2016 року, то повне оновлення основних засобів наступить лише через 29 років.

Позитивним моментом у діяльності підприємства за аналізований період є зменшення коефіцієнту співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Для підвищення ефективності використання основних засобів ТОВ «Цемент» рекомендовано здійснювати оновлення основних засобів, списувати зношені основні засоби, здавати в оренду або продати вільні приміщення, які не використовуються для виробництва, підвищити свої доходи для наявності власних оборотних коштів – контролювати повернення дебіторами боргів, знайти нові ринки збуту, можливо, відправляти продукцію на експорт, запустити нову лінію продукції, яка по собівартості буде меншою, але збереже якість.

Впровадження в практичну діяльність підприємства вищезазначених аналітичних заходів, дозволить підвищити рівень ефективності діяльності, конкурентоспроможності на внутрішніх та зовнішніх ринках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Слободяник Ю. Б., Сиротенко Н. А. Підготовка, подання та аудит фінансової звітності: траєкторія змін. *Облік і фінанси*. 2018. №1 (79). С. 72-79.
2. Шендригоренко М. Т. Облік основних засобів: проблемні аспекти і напрями їх вирішення. *Облік і фінанси*. 2015. №12 (45). С. 289-296.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.24.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 12.04.2019).
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03> (дата звернення: 14.04.2019).
5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ. 2002. 624 с.
6. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. Издательство: Ника-Центр, 2007. 480 с.
7. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник. Київ: Україна, 1995. 565 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посібник. Житомир: видавництво «Рута», 2010. 544 с.
9. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник. Київ: Знання, 2007. 1072 с.
10. Кулько І. В. Питання про сутність та напрями удосконалення основних засобів підприємств . *Серія: Економіка та підприємництво*. 2013 р. № 1 (70). С. 121-125.
11. Марченко А.К. Бухгалтерский учет в промышленности. Минск.: «Высшая школа», 1977. 432 с.
12. Павлов П.М. Социалистическое производство: сущность, критерии. М.: Мысль, 1979. 196 с.

13. Сопко В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. Київ: Київський національний економічний університет, 1998. 448 с.
14. Сухарський В. С. Економічний словник-довідник. Тернопіль: Богдан, 2002. 720 с.
15. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. Київ.: Київський національний економічний університет, 2003. 554 с.
16. Дерев'янка С. Актуальні питання амортизації основних засобів. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2015. № 4. С. 62-70.
17. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р.: із змінами та доповненнями від 08.02.2014 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99> (дата звернення: 20.04.19).
18. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3> (дата звернення: 22.04.19).
19. Вороная Н., Чернишова Н., Нестеренко М. Амортизація основних засобів. *Податки та бухгалтерський облік*. 2017 р. № 94. С. 36-45.
20. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: Наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 №818. URL: <https://zakon.help/law/z1336-16#n48> (дата звернення: 23.04.19).
21. Кириченко Є. О. Організація обліку основних засобів на підприємстві. *Управління розвитком*. 2014 р. № 9(172). С. 61-62.
22. Пиріжок С. Є. Документальне оформлення експлуатації та вибуття основних засобів. *Економічні науки*. 2011 р. № 4 (58). С. 107-110.
23. Юрків Д. І. Удосконалення документального оформлення обліку основних засобів. *Управління розвитком*. 2014 р. № 9. С. 105-107.

24. Жолнер І. Фінансовий облік за міжнародними стандартами : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. С. 85-134.
25. Косовиць Л. Облік основних засобів за МСФЗ. *Головбух*. 2008. № 35. С. 17-23.
26. Руденко Л.М. Відмінності в обліку основних засобів за МСБО 16 і П(С)БО 7. *Бізнес та податки*. 2012. № 21. С. 72-79.
27. Пирець Н. М., Псюк Ю. А. Порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів обліку основних засобів. *Інноваційна економіка*. 2013. № 44. С. 325-330.
28. Літвінчук І. Переоцінюємо основні засоби за МСФЗ: інструкція для бухгалтера. *Все про бухгалтерський облік*. 2018 р. № 12. С. 14-20.
29. Турчиняк Х.Б. Чабанюк О.М. Особливості аудиту фінансової звітності промислових підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. С. 37-45.
30. Мачкур А.Є. Аудит за циклами господарських операцій: обґрунтування доцільності застосування. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2010. 367 с.
31. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 18.09.2018 № 2545-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 25.04.2019).
32. Єременко Д.В. Якість аудиторських послуг в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2010. С. 102-108.
33. Хом'як Р.Л., Цюцяк І. Л., Цюцяк А.Л. Організація та методика аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання. *Логістика*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2010. 382 с.
34. Сопко В.В., Верхоглядова Н.І. Організація і методика проведення аудиту: навч.-практ. посібник. Київ: Вид-во «Професіонал», 2009 р. 394 с.
35. Удовиченко Я. А., Єршова Н. Ю. Актуальні проблеми аналізу основних засобів. *Приазовський економічний вісник*. 2017. № 5. С. 328-334.

36. Єршова Н. Ю. , Портна О. В. Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум: навч. посіб. Видавництво «Магнолія 2006», 2015. 312 с.
37. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2013. 267 с.
38. Бутко А. Д. Теорія економічного аналізу: підручник. Київ: Київський національний торгово-економічний університет, 2005. 411 с.
39. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Київський національний торгово-економічний університет, 2008. 514 с.
40. Волкова Н. А., Коляда А. Л. Аналитические методы управления эффективностью функционирования предприятия. Вестник ТвГУ. *Серия «Экономика и управление»*. 2015. № 3. С. 111- 118.
41. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 639 с.
42. Юрчишена Л. В. , Волинець С. М. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2011. № 8. С. 135-141.
43. Кулько-Лабинцева І. В. Аналіз структури основних засобів. Держава та регіони. *Серія: Економіка та підприємництво*. 2014. № 2. С. 102-105.
44. Олійник Є. В. Аналіз впливу амортизації на динаміку відтворення основних засобів. Науковий вісник Ужгородського університету. *Серія: Економіка*. 2015. № 1(2). С. 252-255.
45. Шарманська В. М., Вітюк В. В. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. *Молодий вчений*. 2018. № 1(1). С. 550-552.
46. Кандиба К. О. Аналіз ефективності використання основних засобів. *Управління розвитком*. 2014. № 3. С. 12-14.
47. Васильківський Д. М., Матюх С. А. Аналіз ефективності використання основних засобів промислових підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2018. № 3(2). С. 61-64.
48. Семенова К. Д., Тарасова К. І. Бізнес-статистика: підручник. Київ: ФОП Гуляєва В. М. 2018. 210 с.

49. Микитюк П. П., Фецович Т. Р. Аналіз результатів діяльності підприємств на основі кореляційно-регресійного методу. Вісник Львівської комерційної академії. *Серія: Економічна*. 2014. № 44. С. 105-111.

50. Волчек Р.М., Коляда А.Л., Коверда А.В. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2016. 105 с.

51. Семенова К. Д. Регресійно-кореляційний аналіз і його використання в дипломних магістерських. *Проблеми та шляхи забезпечення якості економічної освіти в умовах євроінтеграції: матеріали наук.-метод. конф. (5 лютого 2015 р.)*. Одеса: ОНЕУ, 2015. С. 220-221.

52. Волкова Н. А., Семенова К. Д. Теоретико-методичні засади дослідження бізнес-процесів у підприємстві: монографія. Одеса: ППЦ «Белка». 2019. С. 5-33.